

13. marts 2008

**Høring om forslag til lov om ændring af lov om socialservice
(Bemyndigelse til at give beboere i boformer efter serviceloven visse lejerrettigheder)**

Lovforslaget har i perioden den 28. februar 2008 til den 6. marts 2008 været optaget på høringsportalen samt sendt i høring hos de organisationer, ministerier og styrelser, der er nævnt sidst i notatet.

Der er modtaget svar fra: Advokatrådet, Alzheimerforeningen, Danske Handicaporganisationer, Danske Ældreråd Dansk Socialrådgiverforening, Den Uvil-dige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, FOA, Foreningen af Statsforvaltnings Jurister, KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Landsforeningen SIND, Organisationen af Selvejende Institutioner, Pårørendegruppen for Svage Ældre, Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde, Rådet for Socialt Udsatte, Ældreboligrådet, Ældremobiliseringen, Byretten i København, Østre Landsret og Proremus. Fra Landsforeningen SIND er der modtaget høringssvar fra landsformand Finn G. Jacobsen og kredsformand i København, Elinor Pedersen. I høringsnotatet er svarene fra foreningen behandlet under ét.

Dansk Socialrådgiverforening, FOA, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Københavns Byret, Østre Landsret, Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde, Rådet for Socialt Udsatte har meddelt, at de ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Nedenfor foretages i tematiseret form en gennemgang af kommentarer og forslag til ændringer af lovforslaget, som er fremkommet i høringssvarene.

Generelle bemærkninger

Danske Handicaporganisationer (DH) mener principielt, at botilbud skal opføres efter almenboligloven, der automatisk vil give borgerne lejerrettigheder, og at de nuværende botilbud efter serviceloven i videst muligt omfang skal overføres til almenboligloven med henblik på at sikre ligestilling. *Det Centrale Handicapråd (DCH)* har ligeledes den opfattelse, at botilbud til længerevarende ophold i videst muligt omfang ikke bør bygges efter serviceloven, fordi de er med til at øge risikoen for, at institutionstankegangen aldrig vil forsvinde. *DCH* finder, at de nuværende botilbud efter servicelovens § 108 og § 192 i videst muligt omfang bør overføres som tilbud efter almenlejeloven og opfordrer til, at der fortsat arbejdes i den retning. *DH* og *DCH* anerkender, at der for en lille gruppe borgere kan være behov for at opretholde botilbud efter serviceloven, fordi deres behov ellers vanskeligt kan tilgodeses, men at optimeringen i for-

hold til beboerens behov har et langt mindre omfang end det eksisterende antal § 108-botilbud.

Kommentar

Det er afgørende, at der er botilbud, der modsvarer de behov, som de forskellige målgrupper har. Nogle borgeres behov vil bedst kunne tilgodeses i et botilbud efter servicelovens § 108, mens andre borgeres behov bedst vil kunne tilgodeses i en udlejningsbolig. Spørgsmålet om, hvorvidt der er det rette match af botilbud, er ikke omfattet af lovforslaget.

Der har ikke kunnet etableres nye plejehjem siden den 1. januar 1988. Der er således tale om en boligtype under udfasning. For at tydeliggøre dette er servicelovens regler om plejehjem placeret i kapitel 34 i forbindelse med servicelovens ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser. Hertil kommer, at reglen i plejehjemsbekendtgørelsens § 1, stk. 2, om, at plejehjem under visse betingelser kan videreføres i forbindelse med opsigelse af driftsaftalen fra kommunens eller regionens side, kun gælder indtil 1. januar 2010.

Nye plejeboliger opføres efter almenboligloven.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer.

DH foreslår, at beboere i botilbud til midlertidigt ophold efter servicelovens § 107, som har boet i et § 107-botilbud i 12 måneder, skal have samme rettigheder i forhold til boligen, som beboere i botilbud efter servicelovens § 108 efter forslaget vil få.

Kommentar

Ophold efter henholdsvis servicelovens § 107 og § 108 har forskelligt formål. Botilbud til længerevarende ophold efter servicelovens § 108 har en mere permanent karakter, mens der er tale om midlertidigt ophold efter servicelovens § 107. Borgeren skal således ikke bo permanent i et § 107-botilbud, men kun så længe den pågældende har behov for indsatsen i botilbuddet. Der er derfor ikke et tilsvarende behov for, at lovændringen kommer til at omfatte botilbud til midlertidigt ophold. Der er herved også lagt vægt på hensyn til kommunernes administration.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

DCH peger på, at almenboligloven indeholder indretningskrav til boligerne, f.eks. krav om eget bad og toilet til hver bolig, som ikke stilles i forbindelse med botilbud efter serviceloven.

Kommentar

Det har ikke været hensigten med lovforslaget at stille bestemte indretningskrav til botilbud efter serviceloven, men at give beboerne nogle rettigheder i forhold den anviste bolig. I forbindelse med satspuljeaftalen for 2004 blev der afsat 546 mio. kr. til forbedring og udbygning af handicapboliger i perioden 2004-2006. Der går typisk 1½ år fra en kommune har givet tilsagn om støtte, til

byggeriet er færdigopført, så en del af boligerne kan ikke forventes at være færdige til indflytning før i 2008. Efter nærmere aftale med satspuljepartierne skal puljen evalueres.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

OSI og Ældreboligrådet påpeger, at lovforslaget medfører en væsentlig forøgelse af leverandørernes og myndighedernes administrative byrder, og at de selvejende institutioner bør kompenseres for den forøgede administration.

Kommentar

De økonomiske og administrative merudgifter ved lovforslaget skal forhandles mellem kommunerne og staten. Kompensation sker efter sædvanlig praksis for kommunerne under et og ikke i forhold til den enkelte kommunernes faktiske udgifter.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

OSI påpeger, at en række selvejende plejehjem er i gang med at planlægge en ombygning til plejeboliger og anbefaler, at det overvejes, om de eksisterende plejehjem kan gives dispensation fra de nye regler, hvis de er nået til et bestemt punkt i planlægningsprocessen herom.

Kommentar

Formålet er med reglerne er at give beboerne flere rettigheder i forhold til boligen. Det er ikke ønskeligt, at beboernes rettigheder i forhold til boligen afhænger af, om leverandøren planlægger etablering af almene boliger.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

Ældremobiliseringen finder det forkert, at de udgifter, der er forbundet med lovforslaget, finansieres af satspuljemidler.

Kommentar

Det er aftalt i forbindelse med satspuljeforliget, at lovforslaget finansieres af satspuljemidler. Der er derfor tale om en politisk aftale.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

Advokatrådet mener, at det bør overvejes, om mere ressourcestærke beboere også skal have tillagt lejerlignende pligter.

Kommentar

Der henvises til forslagens almindelige bemærkninger hvoraf der er redegjort for de overvejelser, som den i Socialministeriet nedsatte arbejdsgruppe har haft i tilknytning øget ligestilling mellem beboere i boformer efter serviceloven og beboere i almene ældreboliger. Baggrunden for alene at overføre rettigheder og ikke pligter er, at reglerne skal være relevante for hele målgruppen for en given boform efter serviceloven. Der er tale om personer i meget forskellige situationer, og nogle af beboerne vil have svært ved at leve op til de forpligtelser, som følger af et almindeligt lejerforhold. Samtidig skal det holdes for øje, at bofor-

merne efter serviceloven udgør et alternativ til andre boliger, herunder lejeboliger. Disse overordnede hensyn er baggrunden for, at forslaget alene omfatter rettigheder og ikke tillige pligter.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

Affattelsen af bemyndigelsesbestemmelsen

DH foreslår, at bemyndigelsesbestemmelsen suppleres med: ”med henblik på i videst muligt omfang at ligestille beboere i botilbud efter denne lov med lejere efter lov om almene boliger”.

Kommentar

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at formålet med forslaget er at fremme en så høj grad af ligestilling imellem beboere i boformer efter serviceloven til længerevarende ophold og lejere af almene ældre- og handicapboliger som muligt.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

Advokatrådet mener, at det bør overvejes, hvilken form reglerne ønskes udstedt i. Endvidere foreslås det, at de rettigheder, der ønskes tillagt beboerne, skrives ind i lovteksten.

Kommentar

Bemyndigelsen til velfærdsministeren til administrativt at fastsætte nærmere bestemte regler om visse lejerrettigheder til beboere i boformer efter servicelovens ses ikke at give anledning til lovtekniske betænkeligheder. Det bemærkes, at de administrative regler skal fastsættes i den form, det er sædvanligt, og at afgrænsningen af bemyndigelsen til ministeren er tilstrækkelig klar.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

Boligdokument og begrebsanvendelse

DCH finder, at begreberne boligdokument og boform er med til at fastholde, at de berørte borgere ikke fungerer under samme retslige sfære som andre borgere. *DCH* anbefaler, at det med sprogbrogen signaleres, at borgere i botilbud nu gives tilnærmelsesvis samme rettigheder som i andre boliger.

Landsforeningen Pårørendegruppen for Svage Ældre spørger, om boligdokumentets oplysninger om faciliteter også omfatter bemanning og mulighed for at modtage service og pleje.

Kommentar

Sprogbrogen i lovforslaget afspejler et ønsket om at tydeliggøre, at boligerne fortsat er omfattet af serviceloven med henblik på at minimere risikoen for fejlfortolkning af regelsættet. Boligdokumentet skal alene indeholde oplysninger vedrørende selve boligen.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer.

Indflytningsrapport

DH og *DCH* foreslår, at borgeren deltager ved udarbejdelsen af indflytningsrapporten for sikre, at beboeren får en aktiv medvirkende rolle.

Kommentar

Lovforslaget vil blive præciseret, således at det sikres, at bekendtgørelsen vil blive udarbejdet i overensstemmelse med forslagene fra *DH* og *DCH*.

Vedligeholdelse

Landsforeningen SIND, *Advokatrådet* og *DH* finder det uklart, hvordan der vil kunne blive tale om erstatning for udgifter til istandsættelse, når beboeren ingen vedligeholdelsespligt har.

Kommentar

Ifølge lejeretlige principper dækker udlejerens vedligeholdelsespligt nedslidning, som følger af almindelig slid og ælde. Er der derimod opstået skader som følge af beboerens forkerte brug af det lejede, vil udlejereren kunne kræve erstatning for de udgifter, dette medfører. Forkert brug dækker over meget forskellig adfærd lige fra uagtsomme handlinger til decideret hærværk. Det må antages, at der skal ganske særlige omstændigheder til, for at der kan blive tale om at rejse erstatningskrav i denne relation, idet visse boformer netop har til hensigt at huse beboere med særlige behov.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer.

Installationer og forbedringer

Ifølge forslaget skal beboerne gives samme rettigheder som almene lejere til at foretage sædvanlige installationer og forbedringer imod godtgørelse ved fraflytning. *DH* finder, at der er behov for at præcisere, at reglerne ikke omfatter personlige hjælpemidler.

Kommentar

Det er ikke hensigten med reglerne, at de skal udgøre en begrænsning i beboerens muligheder for at modtage offentlig støtte til personlige hjælpemidler efter serviceloven eller til at benytte personlige hjælpemidler. Lovforslaget bliver præciseret i overensstemmelse hermed.

DCH finder det uklart, om installationsretten også gælder elektroniske tjenester og IT, og om beboeren skal have godtgørelse for forbedringer.

Kommentar

Begrebet ”sædvanlige installationer” dækker også installationer, som vedrører forsyning med elektroniske tjenester og IT, når den konkrete installation kan antages at være sædvanlig. En sædvanlig installation er fx en telefonforbindel-

se. På tilsvarende måde kan installationer til forsyning med elektroniske tjenester og IT være omfattet af begrebet. For forbedringer, som udføres efter regler der svarer til almene lejerers råderet, har beboeren ret til godtgørelse ved fraflytning.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

OSI forudser, at det kan blive vanskeligt for selvejende institutioner at udrede godtgørelsesbeløb til fraflyttende beboere, der har foretaget forbedringer.

Kommentar

Der henvises til de specielle bemærkninger, hvoraf det fremgår, at det er kommunen, som udbetaler godtgørelsen til beboeren.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

Opsigelse

Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet (DUKH) undrer sig over, at der skal gælde forskellige opsigelsesgrunde for beboere i tilbud efter servicelovens § 108 og beboere i botilbud efter servicelovens § 192, fordi det indebærer, at borgeren er bedre beskyttet mod opsigelse i botilbud efter servicelovens § 108 end i et tilbud efter servicelovens § 192. Samme spørgsmål er rejst af *DCH*.

DH finder, at 3 måneders varsel for opsigelse er en forbedring, men finder, at den beskyttelse, beboeren opnår, hvis boligen er opført efter almenboligloven, er bedre.

KL bakker op om de 10 punkter, der udgør lovforslagets indhold, men finder, at der skal være bedre mulighed for at kunne opsiges beboeren, fordi det vil være med til at sikre en visitationspraksis, der understøtter en sammenhæng mellem tilbuddets målgruppe og reelle beboersammensætning. *KL* påpeger endvidere, at udviklingen i borgerens tilstand kan begrunde, at den pågældende bør tilbydes et andet tilbud.

Til opsigelsesvarslet på 3 måneder påpeger *Advokatrådet*, at bestemmelsen bør suppleres af en pligt for udlejer/kommunalbestyrelsen til at sørge for genhusning i en tilsvarende boform senest ved udløbet af opsigelsesvarslet.

Kommentar

Det har siden 1987 været målsætningen at erstatte utidssvarende plejehjemspladser og beskyttede boliger med ældreboliger og plejeboliger efter lov om almene boliger. Ældre- og plejeboliger kan i højere grad ses som beboernes eget hjem. Beboere i tilbud, der er omfattet af § 192 i lov om social service, er derfor omfattet af de almindelige bestemmelser, der fremgår af kapitel 14 om opsigelse i lov om leje af almene boliger.

Til *DH*'s høringssvar bemærkes, at retsstillingen for henholdsvis lejere og beboere ikke på alle punkter er sammenlignelig. Lovforslaget giver for eksempel ikke mulighed for i tilknytning til botilbud at fastsætte regler svarende til de

misligholdelsesbeføjelser (ophævelse), som udlejeren har overfor en lejer, der misligholder lejeaftalen. Det hænger sammen med, at beboeren efter forslaget tillægges en række rettigheder fra lejelovgivningen, mens beboeren ikke tillægges pligter fra lejelovgivningen. Med lovforslaget tilstræbes imidlertid en højere grad af ligestilling.

Til KL's høringssvar bemærkes, at hensynet til borgerens retssikkerhed i forbindelse med at kunne blive boende, hvis den pågældende ønsker det, vejer tungest. Reglerne afskærer ikke kommunalbestyrelsen fra at give borgeren et tilbud om et andet botilbud, som den pågældende kan vælge at flytte til, hvis det er i overensstemmelse med den pågældendes ønske.

Til Advokatrådets høringssvar bemærkes, at kommunalbestyrelsen i opholdskommunen ifølge servicelovens § 148, stk. 2, løbende skal følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Kommunalbestyrelsen skal herunder være opmærksom på, om der er behov for at yde andre former for hjælp.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer.

Betaling for el

Landsforeningen SIND og Danske Ældreråd savner regler om beboernes ret til separate målere til opgørelse af elforbruget og om aflæggelse af regnskab for elforbruget.

Kommentar

Der gælder ikke særlige regler om installation af elmålere i almene boliger. Forholdet er dermed omfattet af de almindelige regler om individuel måling, hvorefter der skal være elmålere i beboelseslejligheder, medmindre der er dispenseret fra disse regler. Det er ikke hensigten at indføre mere vidtgående regler end de, der gælder for almene lejere.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer.

Klageret

Foreningen af Statsforvaltningsjurister bemærker, at de sociale nævn ikke har kompetence til at behandle sager om krav om erstatning for istandsættelsesudgifter i forbindelse med en beboers fraflytning.

Kommentar

Det er korrekt, at et krav om erstatning for istandsættelsesudgifter ikke kan behandles af de sociale nævn. Det indgår i forslaget, at det er en forudsætning for at kunne rejse et erstatningskrav, at der er afholdt et flyttesyn. Er et sådan syn afholdt, og rejses der herefter krav om erstatning, vil en sag herom skulle indbringes for domstolene. Det forventes, at antallet af sådanne sager vil være minimalt.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

Advokatrådet forudsætter, at de afgørelser, som de sociale nævn og Ankestyrelsen træffer om rettigheder efter forslaget, kan prøves af domstolene.

Kommentar

Det bekræftes, at de nævnte afgørelser kan prøves i overensstemmelse med de almindelig gældende regler om domstolsprøvelse af afgørelser, der er truffet af disse myndigheder.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

Pårørendeinddragelse

Alzheimerforeningen gør opmærksom på, at beboere med demenssygdomme kan have svært ved selv at medvirke og udnytte de rettigheder, der fremgår af lovforslaget, og at det derfor er vigtigt at sikre, at deres nærmeste pårørende kan inddrages på deres vegne. *Landsforeningen Pårørendegruppen for Svage Ældre* ønsker, at lovforslaget nævner beboernes pårørende samt bruger- og pårønderåd som part, sådan at de får ret til indsigt i diverse regnskaber m.v. og påpeger, at svage ældre har behov for andres hjælp til at tale deres sag.

Kommentar

Lovforslaget sigter alene på at styrke rettighederne for beboere i boformer efter servicelovens § 108 og § 192. Inddragelse af pårørende og pårønderåd for at sikre beboernes udnyttelse af deres rettigheder vil kunne ske efter de generelle retningslinier i serviceloven. Dog vil de lovgivningsmæssige begrænsninger i pårørendeinddragelse, jf. forvaltningsloven, også gælde på dette område. Det betyder, at pårørende ikke kan opnå partbeføjelser i konkrete sager, medmindre der er tale om et værgemål.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer.

Domfældte

Landsforeningen SIND finder det uforståeligt, at retspatienter ikke skal have samme rettigheder, som andre beboere.

Kommentar

Efter lovforslaget vil bemyndigelsesbestemmelsen blive anvendt til at udarbejde en bekendtgørelse om visse lejeligende rettigheder for beboerne. Der vil ikke blive sondret mellem beboere, der har modtaget en foranstaltningsdom til anbringelse i botilbuddet, og andre beboere. Efter forslaget vil disse således få de samme rettigheder, men der kan naturligvis være forskelle i beboernes vilkår, som kan henføres til rettens afgørelse.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

Lejerrettigheder over for omsorgssvigt

Landsforeningen SIND påpeger, at det ikke fremgår klart af lovforslaget, hvordan bestemmelsen om omsorgspligten i servicelovens § 82 hænger sammen med grundlovens bestemmelse om boligens ukrænkelighed, og der udtrykkes en bekymring for, om hensynet til ”boligens ukrænkelighed” kan komme til at veje for tungt i forhold til omsorgspligten.

Proremus, finder, at der er behov for en præcisering i lovforslagets bemærkninger af, at den lejerrettighedslignende beskyttelse i forbindelse med udlejers adgang til boligen ikke må medføre en forringelse af brugernes ret til støtte til f.eks. personlig hygiejne og rengøring.

Advokatrådet påpeger, at det bør fremgå klart, at bestemmelsen ikke omfatter plejepersonales adgang til boligen, fordi en beboers nægtelse heraf vil kunne have omfattende og livstruende konsekvenser for beboeren. Det påpeges endvidere, at det ikke klart fremgår, hvordan betegnelsen ”ejer af boligen” i tilknytning til pkt. 6 skal forstås.

Kommentar

Servicelovens § 82 giver kommunalbestyrelserne en forpligtigelse til at yde den nødvendige omsorg uanset, om der foreligger samtykke fra den enkelte eller ikke. Det foreliggende lovforslag ændrer ikke på denne forpligtelse, ligesom lovforslaget heller ikke ændrer ved mulighederne for – ved indgreb i den enkeltes selvbestemmelsesret – at gennemføre den absolut nødvendige service over for den enkelte borger.

Den foreslåede adgang til boligen sigter alene på at give beboere i botilbud samme varsel som lejere i almene ældre boliger, når udlejeren ønsker adgang til det lejede.

Bemærkningerne til lovforslaget vil blive yderligere præciseret, sådan at det fremgår udtrykkeligt, at forslaget ikke omfatter adgang til boligen i forbindelse med service og pleje.

Landsforeningen SIND har herudover givet en række bemærkninger vedrørende boligindretning og servicebetaling, som ikke vedrører lovforslaget

Høringsparter

Advokatrådet, Alzheimerforeningen, Center for Ligebehandling af Handicappede, Danske Ældreråd, Danske Handicaporganisationer, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Den Danske Dommerforening, Den Danske Pårørendeforening af 1998, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Det Kommunale Kartel, FOA, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsforvaltnings Direktører, Foreningen af Statsforvaltnings Jurister, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Kontaktudvalget for Mindre Sygdoms- og Handicapforeninger, Landsforeningen for Socialpædagoger, Landsforeningen SIND, Landsforeningen Ældre Sagen, OK-Fonden, Organisationen af Selvejende Institutioner, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Pårørendegruppen for Svage Ældre, Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde, Rådet for Socialt Udsatte, Socialpædagogernes Landsforbund, Ældreboligrådet, Ældremobiliseringen.